

УДК 911.3;314

DOI <https://doi.org/10.32782/naturaljournal.17.2026.8>

СУЧАСНА ГЕОДЕМОГРАФІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПРИМІСЬКИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД МІСТА ТЕРНОПІЛЬ

І. Р. Рудакевич¹, Б. В. Заблоцький²

У статті проаналізована геодемографічна характеристика приміських територіальних громад міста Тернопіль. У публікації досліджено особливості людності 6 приміських громад: Байковецької, Білецької, Великоберезовицької, Великобірківської, Великогаївської та Підгороднянської. У цих адміністративних одиницях ще від 1980-их років відстежувався ріст кількості населення внаслідок процесу субурбанізації. Однак з 2022 року людність цих громад почала зменшуватися головню через активну фазу російсько-української війни. Продовжується зростання кількості мешканців Байковецької громади через активне житлове будівництво. З 64 населених пунктів у приміській зоні міста Тернопіль ріст населення помітний у 13, а зниження людності в 51 поселенні, що відображено на відповідній картосхемі. Зростання людності характерне для сіл, які межують з містом, а у віддалених населених пунктах простежується зниження кількості жителів. На прикладі населених пунктів Підгороднянської територіальної громади проаналізована зміна кількості населення сіл протягом ХХ століття. Статеві-вікова структура населення охарактеризована на прикладі поселень Байковецької громади. У ній помітна тенденція щодо старіння людності, особливо із віддаленням сіл від адміністративних центрів. Показники природного та міграційного приросту населення проаналізовані на прикладі Великоберезовицької територіальної громади. Для неї характерний негативний природний приріст, однак позитивний міграційний баланс людності. Відповідно, села поблизу міста Тернопіль мають кращі показники природного та міграційного приросту, на відміну від більш віддалених населених пунктів. На динаміку населення приміських громад м. Тернопіль суттєво вплинула російсько-українська війна, яка призвела до посилення міграції та зменшення людності населених пунктів.

Ключові слова: громада, людність, населення, населений пункт, приміська зона, субурбанізація, Тернопільський район.

¹ кандидат географічних наук, доцент,
доцент кафедри географії України і туризму
(Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка, м. Тернопіль)
e-mail: ivaco@ukr.net
ORCID: 0000-0002-3901-5897

² кандидат географічних наук, доцент,
доцент кафедри географії та методики її навчання
(Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка, м. Тернопіль)
e-mail: zablotskiy@ukr.net
ORCID: 0000-0003-3788-9504

MODERN GEODEMOGRAPHIC CHARACTERISTICS OF SUBURBAN TERRITORIAL COMMUNITIES OF THE CITY OF TERNOPIL

I. R. Rudakevych, B. V. Zablotskyi

The article analyzes the geodemographic characteristics of suburban territorial communities of the city of Ternopil. The publication examines the features of the population of 6 suburban communities: Baykivtsi, Bila, Velyka Berezovytsia, Velyki Birky, Velyki Haii, and Pidhorodne. In these administrative units, population growth has been observed since the 1980s as a result of the suburbanization process. However, since 2022, the population of these communities has begun to decrease mainly due to the active phase of the Russian-Ukrainian war. The number of residents of the Baykivtsi community continues to grow due to active housing construction. Out of 64 settlements in the suburban zone of the city of Ternopil, population growth is noticeable in 13, and a decrease in population in 51 settlements, which is reflected in the corresponding map. Population growth is typical in villages bordering the city, while in remote settlements the number of residents decreases. The change in village populations during the 20th century is analyzed using the example of settlements in the Pidhorodne territorial community. The sex-age structure of the population is characterized using the example of settlements of the Baykivtsi community. There is a noticeable trend towards population aging, especially with the distance of villages from administrative centers. Indicators of natural and migration population growth are analyzed using the example of the Velyka Berezovytsia territorial community. It is characterized by negative natural growth but a positive population migration balance. Accordingly, villages near the city of Ternopil have better indicators of natural and migration growth, unlike more remote settlements. The dynamics of the population of suburban communities of the city of Ternopil were significantly affected by the Russian-Ukrainian war, which led to increased migration and a decline in settlement populations.

Key words: community, populace, population, settlement, suburban area, suburbanization, Ternopil district.

Вступ

Геодемографічні дослідження приміських зон за сучасних урбаністичних тенденцій набувають особливої актуальності, оскільки вони є ареалами соціально-економічних трансформацій. Приміська зона великих міст є специфічним простором, де міський спосіб життя перетинається з сільським ландшафтом, зумовлюючи певні демографічні процеси. У сучасній Україні спостерігаються загальносвітові тенденції відтоку багатого населення від міських центрів до передмість. Особливо вони прискорилися у часи повномасштабної російсько-української війни, коли міські мешканці масово виїжджають у передмістя, рятуючись від повітряних атак на міста та обстрілів.

Активне розростання приміських територій змінюють чисельність і склад населення населених пунктів, посилюючи навантаження на їх транспортну, комунальну та соціальну інфраструктуру. Розвиток передмість також зумовлює дефіцит місцевих ресурсів (водних, земельних), що впливає суттєво на якість життя їх мешканців. Традиційні сільські громади поступово трансформуються у сучасні урбанізовані спільноти, зумовлює зміну способу їх життя та соціально-культурних традицій. Відповідно старі моделі

систем розселення втрачають актуальність, що зумовлює необхідність формування нової стратегії управління приміськими територіальними громадами.

Приміські населені пункти навколо міста Тернопіль теж перебувають у процесах різних змін і перетворень, зумовлених тенденціями субурбанізації. Однак активний розвиток передмість частково призупинився через вплив російсько-української війни, що особливо відчутно у демографічних процесах.

Проблематика розвитку приміських зон великих міст в Україні охарактеризована у колективній монографії «Урбаністична Україна: в епіцентрі просторових змін» (Урбаністична ..., 2017). В окремих її частинах проаналізовані вплив житлової забудови, розвитку територій та міських агломерацій на формування населення приміських населених пунктів. Дослідженням розвитку процесу субурбанізації в Україні, в тому числі у геодемографічному аспекті, присвячено ряд публікацій К. Мезенцева та інших співавторів (Мезенцев та ін., 2019; Мезенцев та ін., 2020; Gnatiuk et al., 2021; Melnychuk, 2025). У монографії І. Закутинської та Р. Сливки охарактеризовані особливості субурбанізації навколо

міста Івано-Франківська та перетворенні сільських населених пунктів і територій (Закутинська і Сливка, 2016). Цікавими є також праці європейських науковців, присвячених проблемам розвитку приміських територій у Центрально-Східній Європі (Stanilov & Sykora, 2014; Mantey & Sudra, 2019; Kruczka et al., 2025). У них переважно аналізується типологія та динаміка процесу субурбанізації у постсоціалістичних країнах.

Особливості розміщення та динаміки населення Тернопільської області проаналізовані у монографічному виданні «Географія Тернопільської області». Однак геодемографічний аналіз регіону здійснений на основі старого адміністративного поділу на райони до 2020 року (Географія..., 2020). Аналіз трансформації системи розселення Тернопільського району на основі територіальних громад проведено у дослідженні М. Салія (Салій, 2024). Однак дослідження людності населених пунктів приміської зони міста Тернопіль, як і навколишніх ТГ на даний час відсутні.

Метою даної публікації є проведення актуального геодемографічного дослідження населення приміських територіальних громад навколо міста Тернопіль. Виходячи з мети дослідження передбачено виконання наступних його завдань:

- проаналізувати динаміку населення приміських територіальних громад м. Тернопіль;
- дати характеристику змін людності населених пунктів приміської зони міста Тернопіль;
- охарактеризувати окремі демографічні показники (склад населення, природний приріст) територіальних громад у контексті сучасних суспільних перетворень.

Матеріал і методи

Із завершенням реформи децентралізації та створення територіальних громад виникла проблема збору актуальної статистичної інформації, особливо у розрізі окремих населених пунктів. Дані про населення ТГ і окремих селищ і сіл не публікуються у виданнях офіційної статистики. Однак багато даних щодо демографічної ситуації відображається в офіційних документах територіальних громад, насамперед у програмах місцевого соціально-економічного та стратегічного розвитку. З шести досліджуваних приміських громад навколо м. Тернопіль у чотирьох вже розроблені та затверджені стратегії їх розвитку. Ще одним джерелом інформації для даного дослідження були

паспорти ТГ (Паспорт ..., 2025; Проект ..., 2026), в яких вказані кількість населення у кожному населеному пункті та інші показники. Для вивчення динаміки людності сіл і селищ використовувалися довідкові видання «Етнічні групи південно-західної України» В. Кубійовича (Кубійович, 1939) та «Тернопільщина. Історія міст і сіл» (Тернопільщина..., 2014).

На основі вищеподаних літературних, довідкових, статистичних джерел інформації була розроблена картосхема динаміки людності населених пунктів приміських територіальних громад м. Тернопіль методом картодіаграми.

Результати та їх обговорення

У цьому дослідженні проаналізовано населені пункти шести ТГ: Байковецької, Білецької, Великоберезовицької, Великобірківської, Великогаївської та Підгороднянської. Ці громади перебували у колишніх межах Тернопільського району (до 2020 року) та поєднані багатьма адміністративними, соціальними та економічними зв'язками.

У 6 приміських територіальних громадах навколо м. Тернопіль станом на 1 квартал 2025 р. проживало 67414 осіб. Це на 4,9 % менше людей, ніж наприкінці 2020 року (70866 осіб) (табл. 1). За кількістю мешканців найбільшою є Великоберезовицька ТГ – 20714 осіб, а найменшою – Великобірківська (5704 осіб).

Станом на 1 квартал 2025 р. найвищою густотою населення була у Великоберезовицькій громаді – 101,04 осіб/км², а найнижча – 52,77 осіб/км² у Підгороднянській ТГ. У приміських громадах м. Тернопіль середня щільність населення становила 98,92 осіб/км² (див. табл. 1).

З 2021 до 2025 років кількість населення у 5 територіальних громадах приміської зони м. Тернополя зменшувалася. Причому в Байковецькій ТГ за кількість мешканців останні 5 років зросла на 1262 жителя, що становить більше 10 %. У цій громаді чисельність населення зростає через інтенсивне будівництво багатоквартирних будинків, як в адміністративному центрі – с. Байківці, так і в сусідніх селах.

До грудня 2020 року переважна більшість населених пунктів територіальних громад приміської зони м. Тернопіль (без 5 доєднаних сіл) адміністративно належали до Тернопільського району в колишніх межах. У 2020 р. населення цього району становило 67,2 тис. мешканців, а сучас-

Таблиця 1

Площа і кількість населення у територіальних громадах приміської зони м. Тернопіль (Бюджети..., 2026)

№ п/п	Назва громади	Площа, км ²	Кількість населення, 2021 р.	Кількість населення, 2025 р.	Густота населення, 2025 р., осіб/км ²
1	Байковецька	158,50	12015	13277	83,77
2	Білецька	138,10	10943	9947	72,03
3	Великобerezовицька	205,00	23201	20714	101,04
4	Великобiрківська	65,80	5977	5704	86,69
5	Великогаївська	142,00	11340	10880	76,62
6	Підгороднянська	130,60	7390	6892	52,77
	Всього:	681,50	70866	67414	98,92

них 6 досліджуваних приміських громад у 2025 р. – 67,4 тис. осіб. Слід зауважити, що від 1989 року кількість мешканців Тернопільського району в колишніх межах аж до його реорганізації (2020 р.) зростала переважно у процесі субурбанізації (рис. 1). До 2025 р. людність приміських громад скоротилася внаслідок посилення міграційних процесів, які були зумовлені російсько-українською війною.

Для простеження зміни людності територіальних громад приміської зони м. Тернопіль цікаво простежити динаміку кількості населення їх центрів (рис. 2). Чисельність мешканців цих населених пунктів у ХХ – початку ХХІ століть поступово зростала.

За останні 85 років найбільший приріст населення зафіксований у селищі Велика

Березовиця – з 2060 осіб у 1939 р. до 8516 осіб у 2024 р. (більше як у 4 рази). Причиною такого росту людності є індустріалізація цього поселення у середині ХХ століття через спорудження цукрового заводу та інших підприємств. В інших адміністративних центрах громад за цей часовий період (1939–2024 рр.) кількість населення зросла у середньому в 2–3 рази. Протягом останніх 10 років різко збільшилася кількість мешканців (майже у 2 рази) села Байківці, що зумовлено спорудженням приміських житлових комплексів і котеджних містечок (див. рис. 2).

За останні 10 років (2014–2024 роки) помітне зростання людності сіл приміської зони м. Тернопіль, що межують безпосередньо з обласним центром (рис. 3). Хоча села Плотича, Товстолуг та Шляхтинці є дещо

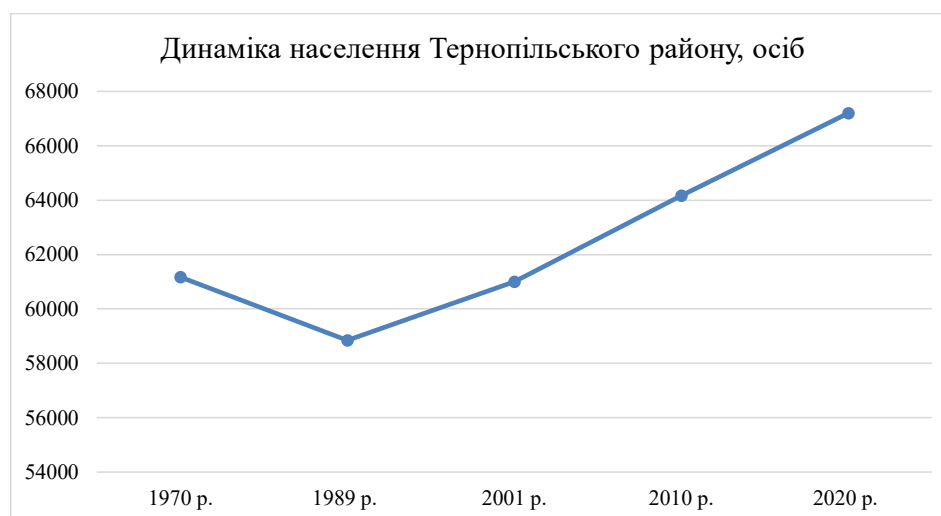

Рис. 1. Динаміка населення Тернопільського району (в колишніх межах) у 1970–2020 роках (Population..., 2026)

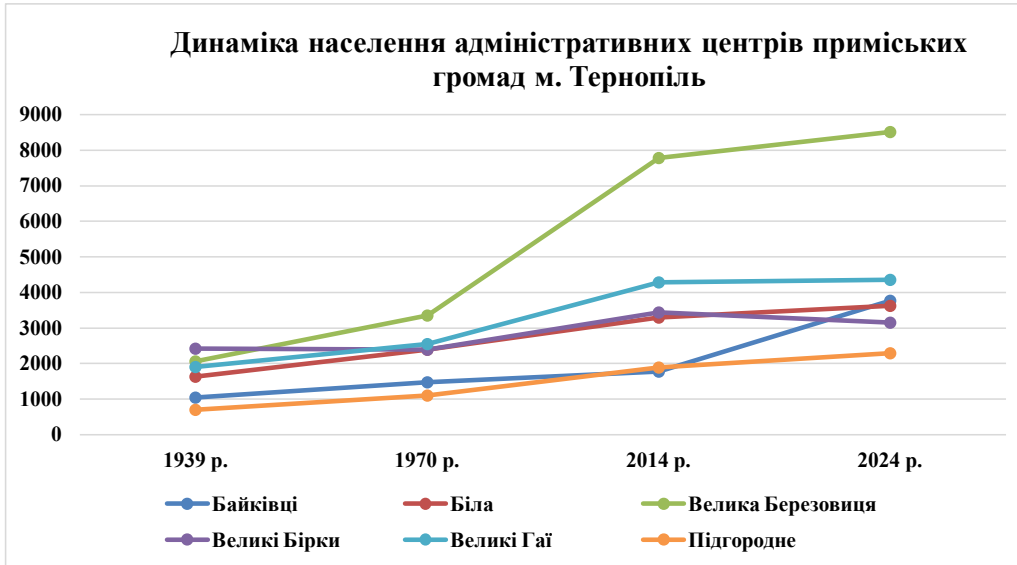

Рис. 2. Динаміка населення адміністративних центрів приміських громад м. Тернопіль

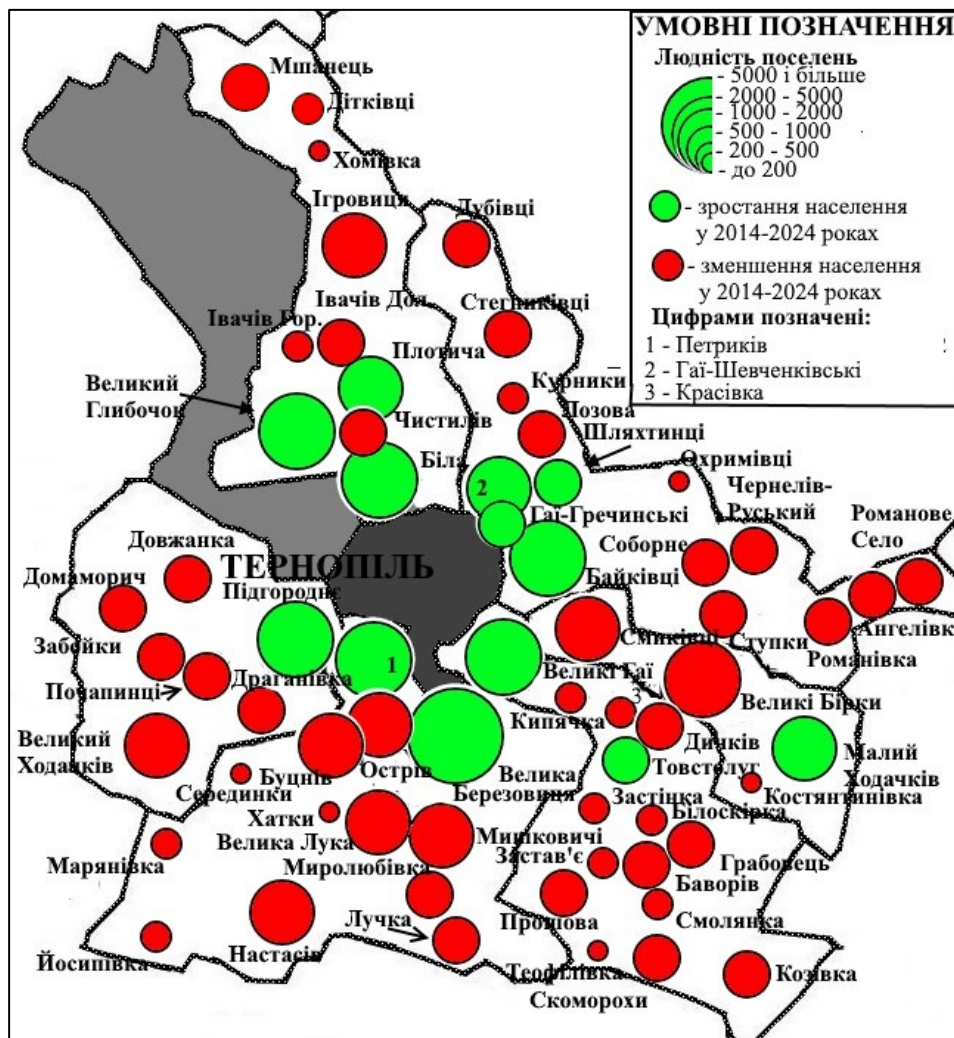

Рис. 3. Кількість та динаміка населення поселень територіальних громад приміської зони м. Тернопіль

віддаленими від міста, однак кількість мешканців там збільшується через близьке розташування до Тернополя. У селах Великий Глибочок (Білецька ТГ) та Малий Ходачків (Великобірківська ТГ) згідно документації місцевих громад теж зафіксовано зростання населення, однак воно зумовлене швидше уточненням статистичних даних у результаті завершення реформи децентралізації у 2020 році.

Серед сіл у приміській зоні м. Тернопіль найбільше зростання населення за останні 10 років спостерігалось у с. Байківці (з 1777 осіб у 2014 р. до 3776 у 2024 р.) та Гаї-Гречинські (з 459 до 817 жителів), тобто майже вдвічі. У селищі Велика Березовиця, селах Біла, Гаї-Шевченківські, Петриків, Підгородне людність збільшилася на кілька сотень мешканців. Загалом із 64 населених пунктів у 6 територіальних громадах приміської зони м. Тернопіль за останні 10 років у 13 зафіксоване зростання чисельності населення, а у 51 населеному пункті – його зменшення (рис. 3).

Своєю чергою, найбільше зниження людності помітне переважно у невеликих селах Великоберезовицької ТГ – Йосипівка, Мар'янівка, Настасів, Серединки, а також у с. Ступки Байковецької громади. У селах Йосипівка та Мар'янівка (Великоберезовицька ТГ) кількість населення протягом 2014–2024 років скоротилася приблизно на 20 %. Головною причиною негативної демографічної ситуації у даних селах є їх віддаленість від центру громади та магістральних транспортних шляхів. За останні 10 років більш ніж на 10 % скоротилося також населення у селах Ангелівка, Дубівці, Ступки, Соборне (Байковецька ТГ), Буцнів, Настасів, Лучка (Великоберезовицька ТГ), Домаморич, Забойки (Підгороднянська ТГ). Однак у декількох селах у приміських громадах міста Тернопіль скорочення людності за останнє десятиліття було мінімальним, як-от у селах Великий Ходачків Підгороднянської ТГ (8 осіб), Хатки Великоберезовицької ТГ (1 особа), Красівка Великогаївської ТГ (9 осіб), Івачів Горішній Білецької ТГ (5 осіб).

Зміни людності населених пунктів приміської зони м. Тернопіль розглянемо детальніше на прикладі Підгороднянської територіальної громади. У 1939–1947 роках у селах цієї ТГ відбулися значні зміни як кількості, так і національного складу населення. Більшість людності даних поселень ще у 1939 р. становили поляки (за винятком с. Домаморич). Внаслідок винищення євреїв

(їх проживало у цих селах кілька десятків) і переселення поляків до Польщі після завершення Другої світової війни чисельність населення у цих селах зменшилася приблизно вдвічі.

Значне зростання людності спостерігалось лише у с. Підгородне, яке безпосередньо межує з містом Тернопіль. Кількість населення сіл Домаморич і Драганівка скорочується щороку приблизно на 1–1,5 %, що вже погіршує соціально-економічну ситуацію у цих поселеннях (рис. 4).

Для аналізу статеві-вікової структури населення приміських громад м. Тернополя бракує статистичних матеріалів. Однак можна проаналізувати її на прикладі Байковецької ТГ, де такі показники розміщені у паспорті громади (табл. 2) (Паспорт ..., 2025). Загальна кількість мешканців цієї громади станом на 2024 рік складала 13343 мешканці, з яких налічувалося 6175 чоловіків (46,2 %) і 7168 жінок (53,8 %), що приблизно відповідає загальноукраїнським значенням.

У віковій структурі населення Байковецької громади з 13343 жителів у 2024 році налічувалося: 2200 дітей (16,5 % загальної кількості), осіб віком більше 60 років – 3148 людей (23,6 %), а кількість людей працездатного віку становила 5348 осіб, що складає близько 40 % всієї людності ТГ. За віком населення «найстарішим» населеним пунктом Байковецької громади є с. Охримівці, де частка населення старших 60 років становила 45 %. В адміністративному центрі ТГ с. Байківці частка людей старшого віку складала всього 17,3 % (див. табл. 2).

На прикладі Байковецької громади також помітні зміни у віковій структурі населення сільських населених пунктів залежно їх віддаленості від обласного центру м. Тернопіль. У межуючих з містом селах (Байківці, Гаї-Шевченківські, Гаї-Гречинські) кількість неповнолітніх осіб переважає людей старшого віку, а у більш віддалених поселеннях (Дубівці, Романове Село, Охримівці) – навпаки (див. табл. 2).

Аналогічно розглянемо показники природного та міграційного приросту населення приміської громади на прикладі Великоберезовицької ТГ (табл. 3). У даній адміністративній одиниці помітно поступове зниження народжуваності, хоча рівень смертності без значних змін. Суттєве зниження як і кількості народжених, так і померлих, а також прибулих і вибу-

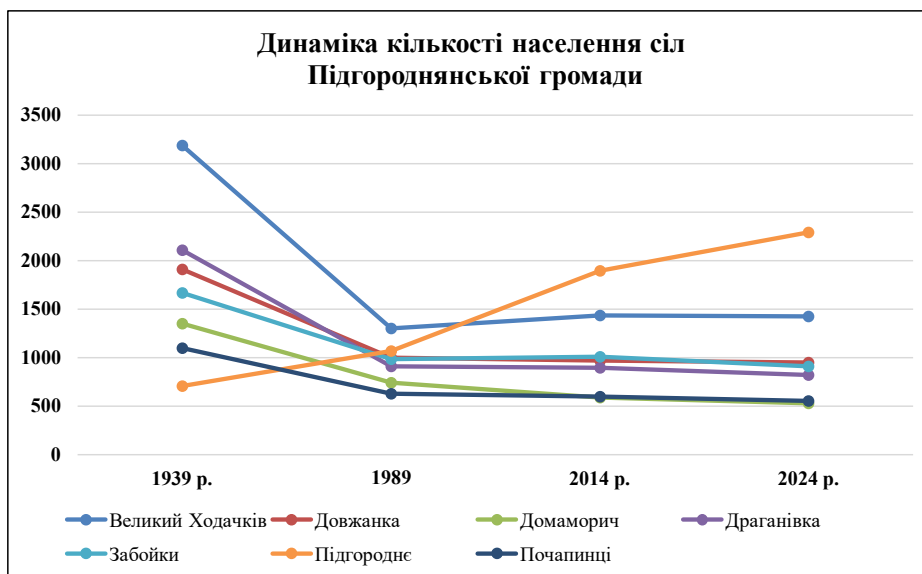

Рис. 4. Динаміка населення сіл Підгороднянської громади (Кубійович, 1939; Стратегія..., 2026; Тернопільщина..., 2014)

Таблиця 2
Статеві-вікова структура населення Байковецької громади (Паспорт..., 2025)

Населений пункт	Всього жителів	Чоловіків				Жінок			
		Всього	0-17	18-59	60 і старші	Всього	0-17	18-59	60 і старші
Ангелівка	559	261	47	164	50	298	53	166	79
Байківці	3776	1673	488	924	261	2103	460	1249	394
Гаї-Гречинські	817	386	104	196	86	431	92	249	90
Гаї-Щевченківські	1930	926	202	489	235	1004	210	541	253
Дубівці	569	246	34	159	53	323	43	160	120
Лозова	612	299	55	182	62	313	44	185	84
Охримівці	166	75	9	37	29	91	5	41	45
Романівка	571	254	50	150	54	317	59	177	81
Романове Село	776	342	52	212	78	434	72	219	143
Соборне	510	258	43	156	59	252	32	127	93
Стегниківці	635	315	70	179	66	320	58	172	90
Ступки	535	246	40	148	58	289	41	148	100
Чернелів-Руський	703	332	63	209	60	371	56	201	114
Шляхтинці	846	400	95	217	88	446	89	226	131
Всього	13343	6175	1382	3513	1290	7168	1341	3959	1868

лих спостерігається з початком активної фази російсько-української війни після 2022 року, що пов'язано із значним виїздом людей закордон й інші безпечніші регіони України.

Найкращі показники природного приросту мають села Острів (від -8 до 0 осіб) і Мишковичі (від -10 до 0), а найгірші – центр громади селище Велика Березовиця

(-10-54) і с. Настасів (-20-27) (Соціально-економічний..., 2026).

Кількість прибулих мешканців до Великоберезовицької ТГ теж за останні 8 років поступово знизилася, а вибулих – суттєво не змінилася, за винятком 2022 року (див. табл. 3). Позитивне сальдо міграційного приросту теж знизилося майже в 4 рази. Найбільша кількість як прибулих,

Таблиця 3

Показники природного та міграційного приросту населення Великоберезовицької ТГ, 2017–2024 рр (Соціально-економічний..., 2026)

Показники	2017	2018	2019	2020	2022	2024
Народжені	199	178	148	153	130	114
Померлі	256	265	278	257	251	227
Природний приріст	-57	-87	-130	-104	-121	-113
Прибулі	999	1215	1018	793	395	782
Вибулі	439	670	581	436	291	637
Сальдо міграції	560	545	437	357	104	145
Загальний приріст/спад	503	458	307	253	-17	32

так і вибулих осіб зафіксовані у селищі Велика Березовиця та селі Петриків, які безпосередньо межують з містом Тернопіль. Позитивне і найвище сальдо міграції теж помітне у с. Петриків, а найбільш негативне у селах Настасів, Мишковичі, Велика Лука (Соціально-економічний..., 2026). Відповідно можна зробити висновки, що кращі демографічні та міграційні показники мають населені пункти, які розташовані біля обласного і районного центру м. Тернопіль. З віддаленням від нього у селах Великоберезовицької громади демографічна ситуація погіршується, що підтверджує також картосхема на рис. 3.

Активна фаза російсько-української війни після 2022 року сформувала сучасні міграційні процеси, які також вплинули на зміну людності територіальних громад у приміській зоні м. Тернопіль. Кількість населення у досліджуваних ТГ протягом 2022–2025 років скоротилася лише на неповних 5 %, порівняно з 20–25 % загалом по території України згідно оціночних даних. Для Байковецької громади простежується невелике зростання кількості населення, особливо у найближчих до м. Тернопіль селах Байківці, Гаї-Шевченківські та Гаї-Гречинські.

Для 6 досліджуваних громад характерним є також переселення жителів м. Тернополя, переважно старшого віку, що є яскравим підтвердженням процесу субурбанізації. До даних ТГ також прибувають багато нових мешканців з інших громад Тернопільської області. З 2022 року до них також додалися люди з інших областей України, так звані внутрішньо переміщені особи. Зростання кількості людей старшого віку та переміщених осіб зумовлює збільшене навантаження на соціальну інфраструктуру примісь-

ких громад (особливо соціальний захист, медичні заклади).

Після активного зростання населення приміських поселень біля м. Тернопіль у 1990–2010-х роках, починаючи від активної фази російсько-української війни помітне сповільнення, а місцями і припинення субурбанізації. Причинами цього окрім міграцій населення є також здорожчання індивідуального будівництва. Лише у Байковецькій громаді продовжує зростати людність окремих сіл завдяки спорудженню на їх території котеджних містечок і приміських житлових комплексів.

Висновки

У публікації досліджено динаміку кількості населення у 6 приміських територіальних громадах навколо м. Тернопіль (Байковецька, Білецька, Великоберезовицька, Великобірківська, Великогаївська та Підгороднянська), в яких протягом останніх 30 років спостерігалось зростання кількості населення завдяки субурбанізації. Однак з 2022 року людність більшості населених пунктів приміської зони міста знижується. Найбільше зростання чисельності населення помітне у населених пунктах, які переважно межують з м. Тернопіль або розміщені за кілька кілометрів від нього, що відображено у картосхемі (див. рис. 3). Охарактеризовані головні демографічні показники (віковий і статевий склад, рух населення) в окремих приміських ТГ міста Тернопіль. Загалом демографічна ситуація у сільських населених пунктах погіршується із віддаленням від міста Тернопіль.

Матеріали цього дослідження можна використати для розробки стратегічних документів приміських територіальних громад (стратегічний план розвитку, програма

соціально-економічного розвитку, інвестиційний паспорт), а також у поточній діяльності органів місцевого самоврядування. Подібне дослідження варто повторити через 5–7 років, коли будуть оновлюватися стратегії розвитку громад, їх соціально-економічний аналіз з актуальною первинною статистичною інформацією у розрізі кожного

населеного пункту. Рекомендується також у подальших наукових розвідках і характеристиках населення приміських територіальних громад м. Тернопіль враховувати кількість і структуру внутрішньо переміщених осіб, хоча інформація про них, особливо у сільській місцевості, переважно не є загальнодоступною.

Список використаної літератури

- Бюджети територіальних громад України [Електронний ресурс]. URL: https://public.tableau.com/app/profile/ulead/viz/_16360623127390/sheet0 (дата звернення 01.02.2026).
- Географія Тернопільської області : монографія. В 2-х т. Т.2. Населення. Господарство. 2-е вид., перероблене і доповнене. Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка : Осадца Ю .В., 2020. 544 с.
- Закутинська І. І., Сливка Р. Р. Субурбанізація в просторовому вимірі: Івано-Франківськ і його околиці. Київ, Логос, 2016. 216 с.
- Кубійович В. Етнічні групи південно-західної України (Галичини) на 1.1.1939. Wiesbaden, Otto Harrassowitz. 1983. 215 с.
- Мезенцев К., Провотар Н., Гнатюк О., Мельничук А., Денисенко О. Неоднозначні приміські простори: тенденції та особливості зміни повсякденних практики. *Економічна та соціальна географія*. 2019. Вип. 82, С. 4–19. <https://doi.org/10.17721/2413-7154/2019.82.4-19>
- Мезенцев К., Провотар Н., Гнатюк О., Мельничук А., Денисенко О. Траєкторії розвитку приміських просторів. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія Географічні науки*. 2020. № 13. С. 63–75. <https://doi.org/10.32999/ksu2413-7391/2020-13-7>
- Паспорт Байковецької громади [Електронний ресурс]. URL: https://rada.info/upload/users_files/04394846/8dc7faba244b35a2d0cc79c0159cf909.pdf (дата звернення 02.12.2025).
- Проект Стратегії розвитку Білецької сільської територіальної громади до 2030 року [Електронний ресурс]. URL: https://rada.info/upload/users_files/14029160/f9926064c21fd11dfd7b2d2b46b2e04.docx (дата звернення 26.02.2026).
- Салій М. Сучасні трансформаційні процеси Тернопільської районної системи розселення. *Науковий вісник Чернівецького університету : Географія*. 2024. № 847. С. 169–180. <https://doi.org/10.31861/geo.2024.847.169-180>
- Соціально-економічний профіль Великоберезовицької територіальної громади [Електронний ресурс]. URL: https://vbsr.gov.ua/images/Strategia_rozvunky/profil_hromady.pdf (дата звернення 01.03.2026).
- Стратегія розвитку Підгороднянської територіальної громади [Електронний ресурс]. URL: <https://pidgorodnyanska-gromada.gov.ua/strategichniy-plan-rozvitku-pidgorodnyanskoj-teritorialnoi-gromadi> (дата звернення 05.03.2026).
- Тернопільщина. Історія міст і сіл: у 3-х томах. Том 3. Тернопіль: ТзОВ "Терно-граф", 2014. 608 с.
- Урбаністична Україна: в епіцентрі просторових змін : монографія / за ред. К. Мезенцева, Я. Олійника, Н. Мезенцевої. Київ: Видавництво «Фенікс», 2017. 438 с.
- Gnatiuk, O., Mezentsev, K., & Provotar, N. From agricultural station to luxury village? Changing and ambiguous everyday practices in the suburb of Vinnytsia, Ukraine. *Moravian Geographical Reports*. 2021. Vol. 29 (3). P. 202–216. <https://doi.org/10.2478/mgr-2021-0015>
- Kryczka, P., Sikorski, D., Figlus, T., Lisowska-Kierepka, A., Musiaka, L., Spórna, T., Sudra, P., & Szmytkie, R. Defining suburbanization in Central and Eastern Europe: A systematic literature review. *Cities*. 2025. Vol. 158. P.105–626. <https://doi.org/10.1016/j.cities.2024.105626>
- Mantey, D., Sudra, P. Types of suburbs in post-socialist Poland and their potential for creating public spaces. *Cities*. 2019. Vol. 88. P. 209–221. <https://doi.org/10.1016/j.cities.2018.11.001>
- Melnychuk V. Suburban spaces research: approaches, criteria, conceptualisation. *Ekonomichna ta Sotsialna Geografiya*. 2025. Vol. 93. P. 74–92. <https://doi.org/10.17721/2413-7154/2025.93.74-92>
- Population statistics of Eastern Europe & former USSR [Electronic resource]. URL: <http://pop-stat.mashke.org/ukraine-division.htm> (access date 01.03.2026).
- Stanilov, K., & Sýkora, L. Postsocialist suburbanization patterns and dynamics: A comparative perspective. *Confronting Suburbanization: Urban Decentralization in Postsocialist Central and Eastern Europe*. 2014. P. 256–295. <https://doi.org/10.1002/9781118295861.CH9>

References

- Biudzhety terytorialnykh hromad Ukrainy [Budgets of territorial communities of Ukraine]. [Electronic resource] URL: https://public.tableau.com/app/profile/ulead/viz/_16360623127390/sheet0 (access date 01.02.2026) [in Ukrainian].
- Heohrafiia Ternopilskoi oblasti: monohrafiia. (2020). T.2. Naselennia. Hospodarstvo. 2-e vyd., pereroblene i dopovnene [Geography of the Ternopil region: monograph. In 2 volumes] (Volume 2. Population. Economy. 2nd edition, revised and supplemented). Ternopil : TNPU im. V. Hnatiuka, Osadtsa Yu [in Ukrainian].
- Zakutynska I. I., Slyvka R. R. (2016). Suburbanizatsiia v prostorovomu vymiri: Ivano-Frankivsk i yoho okolytsi [Suburbanization in the spatial world: Ivano-Frankivsk and its surroundings]. Kyiv: Lohos [in Ukrainian].
- Kubiiovych V. (1983). Etnichni hrupy pivdenno-zakhidnoi Ukrainy (Halychyny) na 1.1.1939. [Ethnic groups of southern and eastern Ukraine (Halychyna) on 1.1.1939]. Wiesbaden: Otto Harassowitz [in Ukrainian].
- Mezentsev K., Provotar N., Hnatiuk O., Melnychuk A., Denysenko O. (2019). Neodnoznachni prymiski prostory: tendentsii ta osoblyvosti zminy povsiakdennykh praktyky [Unidentified suburban spaces: tendencies and peculiarities of changing everyday practices]. *Ekonomichna ta sotsialna heohrafiia [Economic and social geography]*, 82, 4–19. <https://doi.org/10.17721/2413-7154/2019.82.4-19> [in Ukrainian].
- Mezentsev K., Provotar N., Hnatiuk O., Melnychuk A., Denysenko O. (2020). Traiektorii rozvytku prymiskykh prostoriv [Development trajectories of suburban areas]. *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnogo universytetu. Serii Heohrafichni nauky [Scientific Bulletin of Kherson State University. Series of Geographical Sciences]*, 13, 63–75. <https://doi.org/10.32999/ksu2413-7391/2020-13-7> [in Ukrainian].
- Pasport Baikovetskoï hromady [Passport of the Baikivtsi community]. [Electronic resource] URL: https://rada.info/upload/users_files/04394846/8dc7faba244b35a2d0_cc79c0159cf909.pdf (access date 02.12.2025) [in Ukrainian].
- Proiekt Stratehii rozvytku Biletskoï silskoï terytorialnoï hromady do 2030 roku. [Draft Strategy for the Development of the Bila territorial community by 2030]. [Electronic resource] URL: https://rada.info/upload/users_files/14029160/f992_6064c21fd11ddfd7b2d2b46b2e04.docx (access date 26.02.2026) [in Ukrainian].
- Salii M. (2024). Suchasni transformatsiini protsesy Ternopilskoi raionnoi systemy rozselennia. [Current transformation processes of the Ternopil district settlement system]. *Naukovyi visnyk Chernivetskoho universytetu : Heohrafiia [Scientific Bulletin of Chernivtsi University: Geography]*, 847, 169–180. DOI: <https://doi.org/10.31861/geo.2024.847.169-180> [in Ukrainian].
- Sotsialno-ekonomichni profil Velykoberezovytskoï terytorialnoï hromady. [Socio-economic profile of the Velyka Berezovytsia territorial community]. [Electronic resource] URL: https://vbsr.gov.ua/images/Strategia_rozvunky/profil_hromady.pdf (access date 01.03.2026) [in Ukrainian].
- Stratehiia rozvytku Pidhorodnianskoï terytorialnoï hromady [Strategy of development of the Pidhorodne territorial community]. [Electronic resource] URL: <https://pidgorodnyanska-gromada.gov.ua/strategichnij-plan-rozvitku-pidgorodnyanskoi-teritorialnoi-gromadi> (access date 05.03.2026) [in Ukrainian].
- Ternopilshchyna. Istoriia mist i sil: u 3-kh tomakh. (2014). Tom 3. [Ternopilshchyna. History of cities and villages: in 3 volumes. Volume 3]. Ternopil: TzOV "Terno-hraf" [in Ukrainian].
- Urbanistychna Ukraina: v epitsentri prostorovykh zmin: monohrafiia. (2017) [Urbanistic Ukraine: in the epicenter of spatial changes: monograph] (ed. K. Mezentsev, Ya. Oliinyk, N. Mezentseva). Kyiv: Vydavnytstvo «Feniks». [in Ukrainian].
- Gnatiuk, O., Mezentsev, K., & Provotar, N. (2021). From agricultural station to luxury village? Changing and ambiguous everyday practices in the suburb of Vinnytsia, Ukraine. *Moravian Geographical Reports*, 29 (3), 202–216. <https://doi.org/10.2478/mgr-2021-0015> [in English].
- Kryczka, P., Sikorski, D., Figlus, T., Lisowska-Kierepka, A., Musiaka, L., Spórna, T., Sudra, P., & Szmytkie, R. (2025). Defining suburbanization in Central and Eastern Europe: A systematic literature review. *Cities*, 158, 105–626. <https://doi.org/10.1016/j.cities.2024.105626> [in English].
- Mantey, D., & Sudra, P. (2019). Types of suburbs in post-socialist Poland and their potential for creating public spaces. *Cities*, 88, 209–221. <https://doi.org/10.1016/j.cities.2018.11.001> [in English].

Melnychuk, V. (2025). Suburban spaces research: approaches, criteria, conceptualisation. *Ekonomichna Ta Sotsialna Geografiya*, 93, 74–92. <https://doi.org/10.17721/2413-7154/2025.93.74-92> [in English].

Population statistics of Eastern Europe & former USSR [Electronic resource] URL: <http://pop-stat.mashke.org/ukraine-division.htm> (access date 01.03.2026) [in English].

Stanilov, K., & Sýkora, L. (2014). Postsocialist suburbanization patterns and dynamics: A comparative perspective. In K. Stanilov, L. Sýkora (Eds.), *Confronting Suburbanization: Urban Decentralization in Postsocialist Central and Eastern Europe* P. 256–295. <https://doi.org/10.1002/9781118295861.CH9> [in English].

Дата першого надходження статті до видання: 27.03.2026
Дата прийняття статті до друку після рецензування: 06.05.2026
Дата публікації (оприлюднення) статті: 29.05.2026

Стаття поширюється на умовах
ліцензії відкритого доступу (CC BY 4.0)

